

րուն . սակայն սասցդը այն է որ իրուսիոյ և Աւտո-
րիոյ կառավարութեանց մէջ մեծ պաղութիւն մի կը-
տեսնութ , որ նպաստամատց չէ ընդհանուր խաղա-
ղութեան անփառ մնալուն . իրուսիան ևս՝ որ բա-
րեկամ է միշտ իրուսիոյ , հաշտ ազօթ չնայիր Աւտո-
րիոյ քաղաքական ընթացքին վերայ . որուն գէմկը
դանդատին թէ Արեւելքի մէջ խռովութիւն հանելու
միասւմ մը ունի 'ի նպաստ իւր մտագրեալ ասլադայ
օդական : Ահա այսպիսի կացութեան մի վերայ հիմ-
նած է ընդհանուր խաղաղութիւնը . կացութիւն մի՝
որուն վերայ ոչ ոք կրնայ վստահութիւն ունենալ :

մէկը չկատարել , վերջապէս ոտքի տակ առնուլ դաշ-
նաղրութիւնները , ազդաց իրաւունքը և տիեզերա-
կան բարոյականութիւնը , մէկ խօսքով այս ամեն ա-
նիբաւութիւնները կըկարծեն թէ շատ օրինաւոր մի-
ջոցներ են . և թէ այս միջոցները ընդպարձակ կեր-
պիւ 'ի զործ զնելէ եակ , կրնան ներկայանալ աշ-
խարհիս առջե իրբե ժողովուրդ մի երիտասարդ ,
առոյդ , վեհանձն և զօհ եղած :

Ի ներկայութեան իրաց այսպիսի վիճակի մը , յու-
րում արդարութիւնը և անիրաւութիւնը չձանցուիր
ու աղէկը չարէն չզատառիր , միթէ զարմանալի՞ է որ
Զաքարիա Շահ առաջ առաջ առաջ առաջ առաջ առաջ առաջ

Արտաքին գործոց պաշտօնեալ վսէ. Սակեր փաշան՝ անցեալ ամսոյ 18—30ին հետեւեալ դրզսքերական նամակը յուղարկած է օտար տէրութեանց քոյ գտնուող օսմանեան դեսպանաց :

Հետզիւմէ յուղարկած իմ հեռադիրերս ծանուցին ձեզ զնախընթաց պարագաները և զպատճառները, որոնք պարտաւորեցին զմելզարբեցնել միքաղանական և առեւտրական յարաբերութիւնները Յունաստանի հետ :

Կայսերական կառավարութեան երկու տարիի ՚ի վեր ունեցած երկոյնմտութիւնը ուրիշ արդիւնք մի չունեցաւ, բայց միայն հելլէնացի ժողովրդեան և կառավարութեան համարձակութիւնը աւելցնել իրենց դաշտնի հնարքներուն մէջ ։ Աիրիսի մէջ մեծ ժախտովանոնց գրուած ապստամբութեան զսպուիլը այն աստիճան զայրացուց դիրենք, որ մէկ կողմէ ձգելով ո՞ր և է զգուշութիւն և կշռութիւն, կը կարծեն թէ կարողեն յայտնապէս և անպատճի ՚ի զորքնել մեղի դէմ ամեն տեսակ թշնամութեան դորժքեր։ Այս ընթացքէն լրւոսիոյ տէրութիւնները համազուեցան, թէ հելլէնացիները միտքերնին զըրած են ձեռքերնեւ յափշտակել Վիրիալ՝ առանց հոգ ընելու միջոցներուն ընտրութեան վերայ։ Այս ժողովրդեան մէկ մասը և իւր կառավարութիւնը կարծեցին և տակաւին կը կարծեն թէ՝ պատճառարտներէ և բանարկեալներէ բաղկացեալ խմբեր կազմել և գրացի ազգի մը երկիրը յուղարկել մարդասպանութեան և յափշտակութեան համար, ծնկառապատճեր նաւեր պինաւորել պաշտօռումի բոնարելու համար, բոնութեամբ վար գնել գժբաղդ զաղթականներ զարս նենդութեամբ իրենց երկիրը բերին և տառապեցնել զանոնք չքաւորութեան ու անօթութեան վիշտերով, չարչարել նաև սպաննել իրենց գրացի աէրութեան հապատակները՝ չէ զոք երկրէ մը հանդարտութեամբ անյնելու ժամանակնին, իրենց խոստացած պարտաւորութիւններէն և ոչ

Նութեան հայրենիաց չէ՝ հնար մարդկոցին բարբառոց
ըստ բաւականի գովել, յարդել և մեծարել:

Ուստի և յայոմ գրադր աղջոս մեր, զոր ներհացի
մել անուանիլ, առ ո՛ւմ այլ կարիքածք արկանի զո՞չու
մեր վասն առոյդ գարմանի, իրբեւ առ քաջ թիշկու,
քայց իթէ առ նոսա խոկ տու սրբազն Հարսն Սիթիթար-
եան ուխտի, որ կըթթ ախնարժ ակօքն և հմտադոյն վար-
ժապիտոթեամբն լեզուի հոյրենեաց կարողք են՝ միան-
գամ ձեռնարկեալ իրին, բարեվէս ածել՝ ի կատար՝ ի
լիութիւն ամենայն պիտոյից։ Ամին իրի առեսոմք զոյս
պատեհութիւն թախանձել զմիշտ յօժար ուշաղբութիւն
նոցա առ այս ինդիք կարեսոր . և եթի թոյլ տացի մեզ՝
Ավատահութեամք ասպատքէաք նոցա զամբոյջ թարգ-
մանութիւն Սնգզիական կարգաւոր և վայելուչ մատե-
նիցն ի պիտու գաղոցաց, որ անուանի, «Books or Les-
sons for the use of schools published by Direction of the
Commissioners of National Education in Ireland.»

Մի կամ երկու նախաշախտիդ հատորայ սոյն պատուական գործոց կայ արգեն յեղեալ 'ի Հայո ընտիր հայկաբանաթեամբ 'ի չքննազ զրչէ անցեալ տաղանդասոր վարժապետի ուսումնարանի մերոյ ստարոն Խ . Ա . Թուղմանեանի , որ հաւասարի եմք՝ հանդիպեացի լի հաւանութեան գիտնական հարցն . բայց երկնչմիք դի այժմեան զբաղմունք զսրծոյ առայցեալ բարեկամին մերոյ ո՛չ ներկանք նմա շարունակել զերկն մինչև յաւարա :

Եւ այս լիցի խոնարհ խորհուրդ մեր առ երտիստուոր Հարսն վասն հոգալոյ ծախուց զորնոյն . զի շրջան երական թուղթ ստորագրութեան յօրինեալ նաշա , յորում յայտնելով դառաջարկեալ զործն զոր կամիցին աշխատափերել և 'ի լոյս ընծայել յաղալս դպրոցաց ,որ մեր կամաց , զբար ավագ գուգիրազման սիրահազ քի Կալկարա յեպիսկոպուսական ճեմարանին (Bishops College) զոր երող միով ամառ յառաջ , զայ աստ առույ զայմու պաշտօն իր՝ արժանանոր վկանականօք 'ի սրբազմ եւ զգօն վարժապետաց իրոց յաղազ վարուց եւ յառաջադիմոքիանցն :

Նասիբութեան մի պատուղն եզօղէ էլատացի այս կամակորութիւնը՝ սր ոչ կամեցաւ զիջանիլ իրաւանց և արդարութեան առջե, չուզեց յարդել ազգաց մէջ դաշնադրութեանց իրաւունքը և մանաւանդ մէծ տէրութեանց խրաները, այս իշխանասիրութիւնը կըսեմպիսի զիջանի անշուշտ նիւթական օդակաց աղաղակին առջե :

Կարգագլութեան վերջին փորձ մի՞ որ միմայն
կարելի էր իրաց պարագայից նկատմամբ , 'ի որը
դրուեցաւ մեծ աէրութեղ միջոցաւ . ուստի մեր զանա-
գատները հինգ կէտի մէջ ամփոփելով , հրատիրեց-
ինք Հունաստանի կառավարութիւնը՝ որ հաստցում
ընէ անոնց . և իւր որոշումը մեղ յայնելու համար
Տինգ օր պայմանագրաւ տուինք : Այս մեր փորձն ևս
ապարդիւն մնաց . և ներփակեալ կը յուղարկեմձեղ
զպատճենը անհաւատալի պատասխանույն՝ զոր մօսիւ
Տէլիեանին տուաւ՝ վիոթիատէս-Պէտէին ձեռօք յու-
ղարկուած մեր վերջնագրոյն . ինչպէս նաև զհեր-
քումը նոյն պատասխանույն :

Կայսերական կառավարութիւնը չէր կրնար, ինչ-պէս որ խնդրուեցաւ իրմէ, միայն իւր զեսպանական յարաբերութիւնները դադրեցնել էնունաստանի չետ։ Վասնզի այս միջոցը ուրիշ արգիւնք մի պիտի չունենար բայց միայն պիտի ապահովցնէր յիշեալ երկրին, որ արդէն խիստ քիչ խղճահար էր, զարծելու կատարեալ ազատութիւն մի՛շերցնելով անոր վրայէն նոյն իսկ երկ մունքը զգուշաբար նեղութեան։ Այսու ամենայնիւ առևարական յարաբերութեանց դադարումը կեսպանական յարաբերութեանց վերայ յաւելցնելով բաւական պիտի համարէինք և թոյլ պիտի ապյինք հելէնայցի հպատակաց՝ որ շարունակին հանգարառութեամբ բնակիլմբ մէջը, եթէ ծանրանակութիւններ չներկանային մեր առջեւ, որոնք մեր վերայիշեալ հերքովական պատասխանոյն մէջ լիովին բացատրուած են։ Բայց և այնպէս, իւրաքանչիւրոք կրնայ հաւասարի ըլլալ թէ կոյսերական կառավարէչները այս վերջին կարգագրութիւնը՝ ի զործ գէներու ժամանակը ամեն խնամք և մեղմութիւն կըդորձածեն և պիտի զօրծածեն, ըստ ներելոյ նոյն իսկ կարգադրութեան։ Կայսերական կառավարութիւնը իւր պարագը խղճի մտօք կատարեց. և բարեբազդ երմք տեսնելով որ հասարակաց կարծիքը թէ մեր երկրին մէջ և թէ՛ Նվազապիոյ միւս մասին մէջ կատարեալ հաճութիւն տուաւ մեր բնթացքին։ Եւրոպիոյ մեծ տէրութեանց խոհեմութիւնը և Արևելքի խաղաղութեան նկատմամբ անոնց ունեցած ինամքը կրնայ շատապել այս վէճին խաղաղասիրական լուծումը։ Ամեայն յայտնապէտ կըսկիմք. թէ անոնց խորհրդածութեանց և քննութեանց հետեւելինու

Նուն կառավարչութեան Մանուկ և Յարութիւնեան Ու-
սումնարանին, որպէս և 'ի զիսաց ժողովրդեան խմբեց
ասա զնացին լուազացն և անկեզծ չն որհակալութիւն և
խոսանշվանութիւն յաղագս մեծի եռանդեան, փոթոյ և
ուշադրութեան՝ որով վարեալ է ձեր զգաստիարակու-
թիւն աշակերտաց ձերոց, զարոյ ապացոյց վկայեցաք
հաճութեամբ այսօր 'ի հարցաքննութեան նոցու 'ի կարի
բառական արգեանցին ցուցելոց 'ի նոցանէ 'ի յառաջազրի-
մութիւնս պէսապիսի ուսմանց իւրեանց . արդիւնք՝ պարտ
է ինձ ասել միշտ, ոչինչ պահաս պարաւոր անձնա-
նուել և մատղիւր վաստակոց ձերոց, ուսուցչաց նոցա-
քան իւրային ջանասէրութեանց և ընդունակութեանց:
Վասնզի հարկ չէ ինձ նկատելու զի մին առանց օժանա-
գակութեան միւսոյ ոչ մարթացի բնաւ յամբուկ հանել
զոյքտիսի ցանկափ կատարած : Զի երկոցունց հարկ 'ի
զերայ կայ 'ի միասին զործելու այն է վարժապեաց և
աշակերտաց, և մինչչեւ կատարեացէ իւրաբան շիւր կող-
մըն զիւր բաժին լիսպիս և 'ի սրաէ , համայն ակնկացու-
թեան մեռ եռեն և ու ու ու .

«Բայց ամենայն ծնող և հոգտարձու մանկան, ամենայն անձն աղջակածիք ներկայ եղեալ այսօր՝ի հանդիսի հորցարներութեանս, և անշոշտ մեծաւ զուարձութեաւը զիահեալ զընթացս նորին, զգայուն լիցի ճմարտութեան խոցու վկայութեան զոր հաճայական պարտ համարիմ անձին իստուգիանել, եթէ ուսուցիչի լիրեանց կողմանէ զլաւագայն իրեանց նկրտեալ իցին, և զգտարտս պատշուալ պատշաման իւրեանց յայտնի հաստատութեան լցուցեալ ըստ պատշաճի և խղճիւ մասց, որով ոչ միայն մերոց ամենեցուն ջերմն շնորհակալեաց արժանի եղեալ լրաւամբք, այլև մերոց յարգանաց և սեծարանադր:

երեցած միջայը՝ որով կը կարծեն թէ իրենց փափա-
քած նպատակը ձեռք պիտի բերուի, ամենեին չե-
րեիր մեղոր կարող ըլլայ զործնական արդիւնք մի
յառաջ բերել: Խնչպէս օր արգէն փութացայ հեռա-
դրով ծանուցանելձեղ, անկարելի է սր դեսպանա-
ժողովոյ մը սկզբունքը ընդունիմք, առանց հախա-
պէս զիանալու անոր խորհրդականութեանց կէտերը:
Միենայն ժամանակի մէջ յայտնեցինք, թէ շենք
կրնար ամենեին զիջում մի ընել 'ի մասին հինգ
պայմանաց՝ զորս առաջարկած եմք Յունաստանի. և
որոնք այնպիսի ճշգութեամբ հաշիւ եղած են, որ
հարկաւոր եղածին ամենէն փոքրիկ մասը կը ներ-
կայացընէ՝ որպէսզի մեր յարաբերութիւնները Յու-
նաստանի հետ հասարակաց իրաւանց համաձայն
ըլլան և մզի գէմ եղած անիրաւու ու անկանոն թըշ-
նամութիւնը դադրի. իսկ եթէ ըստ այսմասին ա-
մենէն փոքր զիջում մի րլլայ, ըսելէ որ իշրուտան
ըսելեայն իշխանութիւն կուտայ այս թշնամական
զործոց շարունակութեանը: Մէքր առաջարկած հինգ
պայմանները այնչափ օրինաւոր են և այնպիսի ընդ-
հանուր կերպին ընդունուած են ամեն ազգաց իրա-
րու հետ ունեցած յարաբերութեանց մէջ, որ անոնց
ընդունելութիւնը ամենեին վնաս մի չկրնար պատ-
ճառել Յունաստանի արժանաւորութեանը և անոր
օրինաւոր օդտիցը:

Բայց յայսմանէ , մեր լիտակտութ իշխանութիւն
ունեցող երեսփախանը՝ ո՞ր և է պարագայի մը մէջ ,
չկրնար իւր ներկայութեամբը վաւերացնել այն ամեն
քննութիւնները և որոշումները , որոնք վէճի ներքե
եղած խնդիրէն չենանալով պիտի տարածուին Կիւ
րիաի վերայ կամ կայսերութեան երկրային ու վար-
չական ուրիշ ո՞ր և է խնդրոյ մի վերայ , Կըյուսամք
թէ այս նկատմամբ ըրած մեր աղքարարութեանցը
ծանր ուշագրութիւն պիտի մատուցուի . ուստի հրա-
ման կռւամամ ձեզ որ ներկայ նամակս հաղորդէք և
անոր մէկ օրինակն ևս յանձնէք արտաքին զործոց
վսե . պաշտօնէին (այս ի՞նչ տէրութեան) , նմանա-
պէս զօրինակն վերայիշեալ չելքողական յօդուածոյն
մերոյ առ պատասխանն չելլէնական կառավարութէ :

(Ստորագրեալ :) ԱՆՎԵԼԻԹ

E.9.9 E.6.4

Առատանդնուազօլիվէն հասած ազգային լուրերը տիտրը
և ցաւալի են . Երկարուսակութիւնը երթարով կը ծանրաց
նայ , Գատրիւրբարանը կամ լաւ ևս է ըսկել ազգային
Վարչութիւնը բնականապէս կարող չէ ժողովրդեան
երկարուսակեալ ամեն կտւակցութիւնները գոհ ընել . ո
յոց ամենուն նպատակը թէպէտե բարի է , և ազգին
բարոյական , մոռաւժրական և նիւթական յառաջադիր

Կարեսրագոյն խնդիր՝ որ և կալիցի մեծագոյն առիթը բերկրանաց և բաւականութեան առ ամենայն ծնողս և ամենայն որ որ կրիյէ՝ ՚ի սրաբի զօգուա բարօրտութեան և յառաջադիմութեան այսմիկ ազգացին հաստատութեայնքս, է՛ զիտակ լինել զիրողութենէն . որպիս ահա յառաջիկաց օրինակիս, զի պատասխանատու վաստակութիւն պաշտաման վարժապետութեան աւանդեալ իշէ ՚ի ձեռս այնպիսի արանց, որոց բարսյական բարոյք եւ բաշխուաւրեն զսապահօվութիւն և զհաւատարմութիւն այդմ վաստակութեան . որբ ո՛չ հային յարհեստ ուսուցչութեան պաշտօնական սոսկ աշօք, այլ նկատեն ՚ի նազվի հագոյն՝ զակնուագոյն նպատակ, որում եղինն անձնանուեր . . . : Աս զայս պատակեր բարպից արզարացայց տալ ձեղ սոսրոնայք :

«Ծուռացմանէ ծաղի բարեկրթութիւն (education) և դպրութիւննէ կախին ամենայն կատարելութիւնը աշխարհի բարայական , մտաւոր և գիտնական . ամենայն լուսաւորութիւնը և քաղաքակրթութիւնը՝ որը զարգարեն վճարութ : Դա էք ուրիմն ընտրեցեք ձեզ զարդիւ մասն ծառայեցյ ՚ի վիճակի մարդկացմն օգտից : Պատկենցին ճգանք ձեր լի յաջողուածովք . և տառչ Տէր զի կեցջիք միշտ քաջառողջ և կորովի . որով ըստանձնեալ ձեր զօրութիւն և աշխայժ , մորթանջիք հաշնապազրողել և արդիւնասորիլ զմասաւոր և զշամիք բատար վաստակի ձեր այնու խնամով , զգաստաթեամբ և յօթարակամ օրսիւ , որպէս զուարձանամբ վկայել՝ ՚ի ձեզ կատարել միշտ , և որ այնքան հաճոյական և խընդարար է մանկանց նշնարել յուսուցիչս խրեանց , որ այս և ծնողաց իրազէտ վնել զայնմանէն » :

մոթեանը կընայի, սակայն խրաբանչխռ կուսակցութիւն մեյմէկ շատիդ յատկացոցած է իրեն, և կողէ որ բազոր անոր մէջ մանէ, առանց ծանրապէս խորհելու թէ ժամանակը հասած է արդեօք նոյն շաւզին հետեւու, կամ թէ ցոյց արտւած ամեն ճանապարհները ելանելի՞ են թէ անել: Այս կուսակցութիւնները՝օրոց դիտուորութիւնը ինչպէս ըսփնք՝ ազգին օգնութը կարծուած է, կրօնական բարեկարպութեանց ևս ձեռք զարնել կուվեն. օրինակի համար՝ ումանք կըփափարին որ աղջը օրթուօք նկեղեցւոյն հետ միտրանի, որիշները կուզննոր կաթողիկ նկեղեցւոյն հետ միւսորուի, մէկ մասն աչ անդպիական կամ բողոքական եկեղեցին հետ միաբանելն կըսալսէ ազգային նվաթական և բարոյական զարգացումը: Հարի չէ զրուցել թէ պահպանողական հզօր կուսակցութեւն մի ևս կոյ, որ Ա. Պօլսոյ Հայոցովրդեան և կղերականոց իւստ մեծագոյն մասն բագկացեալէ. որ Հայաստանեաց ուղղափառ Ս. Եկեղեցւոյն ծոցը մնալ կըփափարի և անոր մէջ միայն կըտեսնէ ազգին ապագայ յառաջադրմութիւնը. զոր խոհեմութեամբ և ազդասիրութեամբ կըջանայ ասաջնորդ գելըստ ներելոյ այժմեան դժուար սարագայից:

Ա.հաւասարի Ա. Պօլսոյ մէջ տեղի ունեցած ազգային ցաւալի երկպատակութեան համառօտութիւնը. որ մօտելու խոսխոյոց ցոյցերու պատճառ տուաւ յէշեալմաց բարգալարին քանի մը նկեղեցեաց մէջ. որ Ս. պատարագի մասուցան ժամանակ՝ ժողովրդեան մէկ մասը սրբազնն Պատրիարքին անունը չյիշուելու համար աշխատկներ հանեց և Աստուծոյ առաքրին յարդութիւնը թեթե աբար ոտքի տուկ առաւ: Բարեբարդաբար իսոհեմ և բարեգաշտ ժողովարդը իւր գործանեաց և խաղաղասէք ընթացքովը խոսվութիւնը շուտագ հանդարակցուց և ժամանգութիւնները շարունակուեցան:

Օսմանեան կայսերական կառավագութիւնը՝ որ չկը բար անսարքեր մնալ հրապարակական այսպիսի խռով վութեանց և անկարգութեանց առջեւ, անոնց զրդպահչեականութեան առջեւ բերել տուաւ, ւակայն շուտով արձակեց զանոնիք՝ անոնց վերաց յանցանք մի չգտնելով։ Յետ այնորիկ Բարձրադաշտն Պուռը ազգին զմասւորաց հետ խոր իրզակցւող և իւր սպարական մարդասլրութեամբը ուզելով ազդին այժմեան ախուր վիճակը բաշբեկարդել և խուսափյալ միտքերը հանդարտեցնել, արժան համարեցաւ ազգային նոր Վարչութիւն մի կազմել տաւ. որուն եկեղեցական և աշխարհական անդամաց ցուցակը յուզարկեց ՚ի Պատրիարքարքանն յատուկ պատուիրագրով. յորում հրաման կուտայ որ ազգային Վարչութեան խառն ժողովը նոյն անդամներէն կազմուի, և հոգ տանի հասարակութեամ դժգոհութեան պատճառները իմանալ, սուսահակները և խռովացյզները ազգովին զգաստացնել, որպէսզի ինքը շպարտաւորի խիստ միջջոներ բանեցնել անոնց զէմ, հասարակաց հանդարտութիւնը անվեսաս պահեստ համար։

Ահաւանիկ բարձրագոյն դասնէն ազգային խառն ժողովայն անդամ ընտրուած արժատ անձանց անուանները :

Գերապատիւ տեսաբք Արթատամիւս և Տափակոպոս (Խուականարի քարոզիչ), Ներսէս Եպիփակոպոս (Խասպիկի քարոզիչ), Խորեն և Տիգրան (Պէտքի թագավորակի քարոզիչ). և մեծարզոյ տեսաբք Առաքել Սիստակ է Քիչնարի (Քառօղական Տառեան Յօհաննէս-Պէյին մեծ որդին), Պետութեան խորհրդայն անդամ Օսեան Գրիգոր է Քիչնարի, Թիմարէթի երրորդ ատեանին նախագահ Սուրէնեան Յօհաննէս է Քիչնարի, Պաղչէպանեան Գէօրգ է Քիչնարի, Եղանակ է Քիչնարի, Մագսուտահեան Սիմօն է Քիչնարի, Առաստունկեան Յակոբիկ է Քիչնարի, Քիւրքի վաճանեան Մկրտչ է Քիչնարի, Աշխաննեան Պօղոս է Քիչնարի, Արքիչէն է Քիչնարի, Տօթմօր Քիւմիթիկ է Քիչնարի, Առաջանկան Սահմանական է Քիչնարի :

Այս խառն ժողովոյն մէջ, որ արդէն հաստատուած է ըստ բարձրագոյն հրամանի, ամեն կուսակցութեանց երեսփոխանները կը գտնուին, որոնք ազգասէր խոչեմ և բանի բուն անձինք են. հետեաբար սիրելի մեղյուսալ թէ ժողովրդեան բաղադանքը՝ կարելի եղածին շափ ՚ի գործ դնելով, պիտի յաջողին դժգոհութիւնը անհետընել և բարեկարգութիւնը հաստատել:

Ինչպէս յայտնի է, Բարձրագոյն Դրուը ժամանակէ
ո՛ւ ի վեր ազգային Վարչութեան և գործոց խախուտ
ո՛վ ճակը տեսնելով, պարուաորեցաւ ինքը ընտրել և
դարգել խառն ժողովոյ անդամները: Միենայն մորդա-
շիրսկան նպատակաւ սրբազն Պատրիարքին իւր պաշ-
տօնին մէջ մնուը կամ շմալը՝ կայսերական կառավա-
ռութեան հրամանէն կախում ունի, և այս պատճառու

Նորին Արքազնութիւնը՝ որ իւր հրաժարականը բաւա-
կան ժամանակէ՝ ի վեր մատուցած է ԲարձրագոյնՊրան՝
չկրնար իւր աթաւէն իջնել առանց հրամանի կայսերա-
կան կառավարութիւն :

Այս տեսութեամբ , որ անժխտելի ճշմարտութիւն մը կերեւի մեզ , օրինաւոր չեմք կրնար գտնել ժողովրդեան մէկ մասին գանդատըթէ Ա . Պատրիարքը ինչո՞ւ իւր աթոռէն չքաշուիր : Այս գանդատըթը օրինաւոր աղերսագրով մի խոնարհաբար Բարձրագոյն Պարան մատուցանելու է . որ պատրաստ է միշտ իւր հալատակ աղգաց իրաւացի պահանջմանցը ունինդրութիւն մատուցանելու

Մասիս օրագրին զրուցածին նայելով, ըստներ գտնուեր են թէ այս աղմուկներուն պատճառը գերա՞ . Հասան-Զալալևանց բարձր Ա. արքեպիշկոպոսին ներկայութիւնն է, որուն հաւասարիաներո հաւասին եղիո ամ-

Պատրիարք է, որուն զաւագրցարը զավաս եղան այժմ մեան Պատրիարքը հրաժարեցնելով՝ Պատրիարքական աթոռը անոր յանձնել է Յիշեալ պատուական օրադիրը ո՛չ միայն անհիմն այլն, ծիծաղլիլ կը համարի այս կարծիքը : Եւ կաղի իրաւամբ, քանզի նախ՝ Բարձրագոյն Գրան քաղաքականութեանը և պայմանացը դէմէ : Երկրորդ Նորին Արբազնութեան պաշտօնը բալորովին հոգեոր է և ազգացին աշխարհական գործոց հետ վերաբերութիւն չունի ամենեին և չկրնար ունենալ : Վեհափայլ սրբազնասուրը Քահանայակեատը կաթուղիկուական Փօխանորդ մի յուղարկելով ՚ի Կ. Պօխիա Թուրքաստանի մէջ գանուած Հայոց կրօնական բարեկարգութեանը և հոգեոր պիտոցիցը վերայ ՚ի մօտոյ և ըստ արժանաւոյն հոգ տանիլ և հովելէ : Ավեսեմք թէ Ն. Վեհափայլաթիւնը միտք ունի կաթուղիկուական Փօխանորդ մի ևս յուղարկել կամկարգել ՚ի Հնդկաստան, ուր ամենազդքարդաբար ինչպէս ՚ի Թուրքաստան, Հայոստանաւոյց մայր եկեղեցւոյն ուղղափառ սորք կրօնը երթալով կը տարածանաց, Հայ ժողովրդեան բարեկարգութիւնը և վաղեմի ջերմեանութիւնը կը նուագի և եկեղեցական անկարգութիւները ամենացաւալի կիրափի կաւելնան : Ս. յօ անկարգութիւններէ Հնդկաստանի Հայ ժողովուրդը գայթակղելով՝ անդգիւական եկեղեցւոյն ծոցը մտնելու միասում մի կը ցաւընէ և արգէն շատերը նոյն եկեղեցին կը յաճախին : Ուստի վեհափայլ կաթուղիկուար կարծեմիք թէ նուիրական սարտք մի կատարած պիտի ըլլաց և հոգեորակիս պիտի միսիթարէ զբարեբաշտ ժողովուրդը, եթէ չէյապաղիր իւր քրիստուկ դիտաւորնեւթիւնը ՚ի գործ գնել, Փօխանորդ մի յուղարկելով ՚ի մեծն Հնդկաստան :

Այեր եկեղեցական անկարգութեանց դլխաւոր պատճառաց մէկն ալ՝ եթէ չեմք սխալիր , տպեալ կանոնիրքի մը պակսութիւնն է : Այս պակսութիւր լեցնելու ազգասիրական նպատակաւ , կալկաթայի գերա . Տէր Յօհաննէս Խաչկեան Խաչակիր աւագ քահանայն , որուն կրօնական հիմնաւոր տեղեկութիւնները և դիտնականութիւնը յայտնի է ամենուն մեր սուրբ Հայրապետաց կանոնիրքը յաւելմամբ և յապաւմամբ խմբագրեր և մեծ աշխատութեամբ առաջարկուելու ու առուտ ականուի հեռու հասկելի եռածեն

յարսալցուցուք է քարեւ պըմանցը լը կախվի սղասիս
շափ , առանց կրօնական էական կանոնաց դպչելու *
Այս պատուական կանոնաց իրքը՝ զոր յիշեալար-
ժանապա . աւագ քահանայն կը քափաքի իւր ծախիւ-
քը՝ ի լոյս ընծայել տպագրութեամբ , մօտերս ըն-
կալաք ՚ի կալիաթայէ , և մեզ տրուած ազդաբարու-
թեանը համեմատ փութացաք յուլարկել ՚ի Ա . Եջ-
միածին . որպէսզի վեհափայլսրբազնասուրբ կաթու-
ղիկոսին և Ա . Աինօդին սրբագրութեամբը և պաշ-
տօնական հաւանութեամբը վաւերանալէ ետև , տր-
պագրուի Խզմիր , ՚ի Կ . Պոլիս կամուր որ արժան է :

Կ . Պօլիսէն հասած վերջին լուրերը կըծանուա
յանեն թէ ազգային խովզութիւնը և անիշխանուա
թիւնը դժբաղգաբար կըշարունակուին և կըծանրա-
նան . և անոնց առաջքը առնելու համար նորահաս-
տատ խառն ժողովոյն ազգառիրական յայտարարու-
թիւնները և յորդորները արդիւնք մի չեն ունեցեր՝
նչպէս կըտեսնուի հետեւ ալտեղեկութիւննէրէն ,
ըստ Մատիա լրագրէն կըքաղեմք :

“Այսդեռ մէկ կողմանէ կը փափաքինք որ Խառնողով, ինչպէս որ ինք ալ յայտարարութիւն ըրաւ, ողին օրինաւոր բաղձանաց կատարումը փութացնէ, իւս կողմանէ չենք կրնար քանի մը եկեղեցիներու էջ պատահած խոռվայով ցոյցերուն վրայ ցաւիլ։ Արշափ որ դիմանք թէ ժողովուրդն իրաւացի գանձատներ և ուժութեան առաջաներ ունի, մասն

դամայն կըպարտաւորինք ըսելոր այսպիսից ցոյցերը՝
ոչ այն պատճառներն օրինաւորապէս կրնան բացա-
տրել, և ոչ ալ աղային բազմանաց կատարմանը կը
նկատաւորեն, այլ միայն ժողովուրդը տէրութեան
առջեւ յանցաւոր ցուցնելու, թշնամաց քսութեան
պատճառ տալու և այս կամայն անհատներ ոստիկա-
նութեան ձիրանը ձգելու կըծառայեն: Ուստի աղ-
դասիրական պարտք մը կըհամարիմք ժողովուրդն
զգուշացնել թէ այնպիսի խորվութիւններէ և թէ
որ եւ անխոչեմ խօսքերէ ու զործերէ, և յարդո-
րել որ իր կամքն ու բազմանքն ինչ որ ալ ըլլայ,
խաղաղութեամբ հանրադրելու մէջ պարունակելով
խառն ժողովոյ ներկայացնէ, որ ինքնինք պատրաստ
կըհատարակէ զանոնք կատարելուա:

— Ազգին վրդովեալ վիճակին այս շաբթու տևելի
ծանրացաւ , Օննդեան Ճբազալոյցին իրիկունը
Գումափուի Մայր եկեղեցին || . Վատրիաբքին ա-
նունը չէիշելու համար ելած աղմուկն անցեալ օր
ծանուցած էինք :

ମୁଦ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପତ୍ର । ୧୫ ଅକ୍ଟୋବର

Բարձրագոյն Դուռը թէ չը բոպից տերութեանց
բինակին չետեելով և թէ Յունաստանի չետ պա-
տերազմը անհաւանական չհամարելով, կը շարունակե-
ր զինուորական պատրաստութիւնները և անդադար
օրք ու պատերազմական պաշարներ կը յուղարկէ ՚ի
հետալիս և չէլլատայի սահմանադրութիւնները :

- ՚ՆդհՀանուր սկարտուց (աշխատանու ռեմուֆե) տե-
ռչ վսեմաշուք Այտըզ է Քինտին անցեալ շաբթու-
արիդ յուղաբիեցաւ յատուկ պաշտօնիւ մը . որուն
պատակը փոխառութիւն մի ընկելէ , կըսեն՝ ՚ի գիւ-
տթիւն կույսի բական դանձուն , եթէ Յունատանին
եա՞ Հաւանական կարծուած պատերազմը տեղի ու-
նայ : Ենթաշուք Պամիչ Յօհաննէս է Քինտին՝ որ
անձային հաշուց քննիչ (քոնթրօլէօր) է , յիշեալ
եսչութիւնը փոխառորդաբար ՚ի զործ պիտի դնէ-
րափ որ տեէ Այտըզ է Քինտին սակակառութիւնը

— Բարձրապատիւ ՚ Փուտա փաշային ասող զաւթիւնը
յն աստիճան զոհացոցից վիճակի մէջ կը գտնուի,
ը ՚Նորին Բարձրութեան ուղեկից ե զօլ մեծացուք
յ իբայել է Ֆէնսի Խորասանեան բժիշկը անցեալ
արթու վերադարձաւ ՚ի մայրաքաղաքս :

—Փարիզի լու Բնեթ օրակիրը կը քառամբակէ, թէ
և եմաշուղք Վարլըեան պազոս—Պէյը 500 ֆրանգ
ուղղարկած է՝ ի Փարիզ օգոստավառ կայսրուհւոյն
յանձնուելու համար, ի տարեկան նպաստ որբանո
յին կայսերական իշխանին :

卷之三十一

Զմիանիս , 18 Յունուար :

պատը, Դալբթիոյ խորհրդարանը դումարուելով,
որոշեր են՝ Խառն ժօղովոյ յայտաբարութեան հա-
մատ որով աղջայնոց յորդոր կը տրուէր իրենց
խնդիրներն օրինաւորապէս ներկոյացնելու պատղա-
մաւորութիւն մը կազմել և ուրբաթ օրը Խառն ժո-
ղովոյ ներկայանալ:

Հ Արդարեւ կիմանանք որ երեկ շնչի շափ աշխարհաւ կան պատռւաւոր անձինք և քանի մ'ալ վարդագետ և քահանայք զերս . Ճամպէս եղիսկապսի առաջնորդութեամբ Խառն ժողովոյ ներկայացեր են և մայրաքաղաքիս քանի մը թաղերու կողմէն 1000ի շափ ստորագրութեամբ խնդրագիր մը ներկայացնե . լով, որով Ա . Պատրիարքին հրաժարումը կը խնդրուէր, բերանացի ալ խնդիրը ըրեր են որ ազգին մէջ ծաղած ցաւալի վրդով լան առաջքն առնելու և սիրտերն հանդարսեցնելու համար պէտք եղած միջոցն ազգին իրաւանդ դրուին :

տառապիկալ անձինչը կլիման նոյն պահպակը երթալ և
ահանել զինքը :

— իզմիրի Հայոց եկեղեցիցն պլատառը քահանաներէն
արժանապատիւ Զիմինեան տէր Յովկիննէս քահանայն՝
իւր անձնաւրիս ակարտ թհանը պատճառու հրաժարեալ
արժան ։ տէր Գիւղով քահանային անզը՝ աւագերէց ընտա-
րեցաւ դաղսնի քահարէտ թհամբ բազր քահանայից ։ և
այս պաշտօնը հաստատուեցաւ կոնդակու ամենապատիւ
սրբազն Պատարքարին կ. Պօլոց որ միանգամայն ինչ-
միրի վիճակին առաջնորդ է ։ Ալ լամբ թէ մեր նորընակիր
աւագերէցին բարեհան խնամօքը և զործակցութհամբ
իւր տէր եղբարչը զանազն բարեկարգութիւններ հաս-
տառուելու վերաց ենք քահանայից դաստին մէջ :

— Ականախորհնմաց թիւէն համա քաղաքիա օգոստի բարի համանաթիւնը արքակցաւ . Հարաւային և արքամտեան սաստիկ Հովհանով անձրեւ և փոթոթիկ ունեցանիր . օր մի առաա ձիւն եկաւ որ արքակց կարզի գէպի մըն է Խթմիւ ըի բնակչաց համար . վերջապէս ցուրտը սաստիացաւ , ջուրերը սպակցան և Քէամարի ջիրմաշափը 1—2 տասիւ ճան էր նախակէ առօնէն մաս :

— Աղքատական պատճենների մասին հայոց ազգական պատճենների մասին առաջին ազգային օրենքը է:

անեալ տեղեկաթիւնները կու տան մեջ.
«Եզիպտոսի կոստովարութեան արաւորին զպծոց տես
սու շ վօհ . Առաջար վաշան ամացու էին Անդպատկան շո-
գենուալ մի համեկը՝ անմիջապէս Գայիքի գնաց յա-
տուեկ շոգեկառաքով մի ՚ի տեսութիւն բարձրու . Փօխար-
քային . յորմէ մեծ անրզապարութեանի և պատուալ բն-
գւանուցու : Նորին Բարձրութիւնը՝ որ արգէն մեծ պա-
րահանգված մի տակը պատրաստութիւններ բնել տուած-
եր , իւր զիստուոր և սիրելի նախարարին համեմըն երկու-
օր եարը՝ նոյն պարահանգել ար տեղի ունեցու , որ այնպիս-
սի արքայական փառաւորութեամբ և արքեկան շքեղու-
թեամբ կառապուերէ , որոն նմանը Եւրոպիոյ մէջ ևս
քիչ անգամ տեսնուած է : Բարձրապատճի Խթտիվը
վսի . Առաջար վաշային վիրայի ունեցած իւր մեծ համա-
րումը և աէրը հրապարակաւ յայտնելու համար՝ Նորին
վ սեսաթեամ բազրուկը իւր թեկին ներքե տանելով եր-
կու քուեկս ժամա շահ պարտուերէ պարտհանգեստն մէջ՝
իսուսկացիով և խորհրդակելով և մասերմարար ՚ի մեծ պա-
տիւ Հայկակոն վաշային : Նորին Վ ու ութիւնը իւր
Վ հՀայութին քով վեց օր մասլով և անոր հրամանները
ընկունեէ եաւ , յատուեկ շոգեկառաքով մի Գայիքին Ս-
վերասննիքի ավերակարձու և ամացու Արք շարաթի կիսո-
րին համարու եաւ իսկ մն պարբի եւթառու :

«Այլ հաստատեն թէ վսի . Նուպար փաշացին յանձն նուած կարեսը պաշտօնը՝ որ գատառատանական բարե կարգութեան խնդրայն կը լինափերի , որով Եւրոպից ու բայթեանց հարատակներն եւ Եղիսաբետի գատառատա նուկան առեանց իբրաւասութեան ներքեւ պիտի մահեն , յիշեալ կարենոր պաշտօնը կ'ըսնիք յաջողութեամբ վերա ջանապահ վերաց է խոհական և զործանեաց բանախոսութեամբ վսի . Նուպար փաշացին , որ արգեն մահ տէ բայթեանց վեհապետներան գրեթէ տենենան հօս տես նու եւ ու մահան հաւանա նիկնա ձեռք ո ուշանք է :

PUBLICATIONS

Գլխաւոր վաճառքները կուղուին միշտ , բամպային գին զիները բարձեալ բարձրացան . այս շաբթու 2000 հակի չափ վաճառուեցան 5304ն 580 զորու շի . Աֆիօնը գիւրավաճառ է միշտ և այսօրուան զինը 390 զորուշէ չեքին . Քեօքպօյան օրըստօրէ կը բարձրանայ . այս շաբթու 700 հակի չափ ծախուեցան 413-438ի ըստ տեսակին : Փալամուար կուղուի միշտ և ուժ օրուան մէջ 15000 կենդինարի չափ վաճառցաւ 844ն մինչև 122ի կենդինարը ըստ տեսակին Ոչիարի բուրդը և Ճեհրին հանգարառութեան մէջ է

Խմբագիր—ակել Առաջընդունութեան մասին ։